

Секція 6. РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ ТА ЗМІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ І КОМФОРТУ НА ДОРОГАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Грін Ігор Вячеславович

Старший викладач кафедри автомобільного транспорту Криворізького національного університету

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ ВИСОКОЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

В момент кризових станів, методи управління, що застосовуються зазвичай, кваліфікуються як непридатні та підлягають заміні на інноваційні методи, здатні забезпечити принципові зміни. Із запровадженням методів управління в умовах воєнного стану завдання мають вирішуватися швидше, простіше, а отже, дешевше та якісніше. В українській практиці інноваційних методів для вирішення проблеми зниження дорожньої аварійності «під нуль» поки що немає. Криза військового стану позначила початок їх розробки. Зарубіжний досвід створення високоефективних методів у сфері безпеки дорожнього руху (наприклад, шведську концепцію «нульової смертності») для української практики слід вважати прийнятним, яким можна ефективно користуватися. Додатковим вагомим аргументом на користь визнання необхідності негайної адаптації передових світових засобів для ефективного зниження аварійності до української практики служать, по суті, фундаментальні вітчизняні розробки наукових методів управління складними системами, що не використовуються у сфері організації дорожнього руху. Використовуючи світовий та вітчизняний досвід, а також сучасну методологію автоматизованого проектування систем різного призначення – САПР, можна створити високоефективний інноваційний інструмент попередження тяжких ДТП. Висока трудомісткість завдання створення такого інноваційного інструменту та неможливість негайної відмови від чинного інструменту розробки програм

забезпечення безпеки дорожнього руху (ЗБДР) визначають доцільність використання прийому, здатного підвищити ефективність чинного та забезпечити підготовку бази для створення інноваційного інструмента. Суть цього прийому ось у чому. Необхідно зібрати безліч пріоритетних багаторазово апробованих у зарубіжній практиці маловитратних і швидкоореалізованих методів, прийомів, засобів, здатних при негайному впровадженні помітно знизити аварійність на дорогах у нашій країні. Такі методи слід використовувати як готові модулі вітчизняної інноваційної системи ЗБДР. Особливе місце в успішних зарубіжних системах ЗБДР сьогодні займають концепції різного рівня системних узагальнень. Найпривабливіша для України концепція «нульової смертності» реалізована у скандинавських країнах. По-перше, вона декларує на державному рівні мету забезпечити всіма доступними засобами повну безпеку своїм громадянам у дорожньому русі. По-друге, зазначена концепція декларує персональну відповідальність чиновників, які обслуговують систему, і тим більшу, чим вищий ранг чиновника. Не менш важлива для систем ЗБДР також концепція їхньої повної спостерігальності. Вона передбачає постійний моніторинг діяльності персоналу всіх рівнів, який організовано у формі обов'язкових регламентів. Забезпечити повне спостереження системи, тобто, прояви в режимі он-лайн всіх передбачених регламентами видів діяльності, що здійснюються в системі ЗБДР, основної діяльності, а також діяльності у всіх допоміжних підсистемах можуть згадувані системи автоматизованого проектування – САПР. Доречно зазначити, що у концепції «нульової смертності» саме на розробниках дорожньо-транспортних систем лежить основна відповідальність за створення ефективної системи та за її якісне функціонування, при якому нейтралізуються потенційні помилки, які здійснюються учасниками дорожнього руху. Зазначений підхід кардинально змінив напрямок роботи з удосконалення систем управління БДР провідних країн. Він привернув увагу до важливості взаємодії учасників систем управління БДР на стадії розробки, проектування, планування дорожнього середовища та виробництва транспортних засобів, розробки засобів нейтралізації людських недоліків. Новий

підхід, що включає технології системного результативного управління БДР, вимагає високого професіоналізму та співпраці всіх рівнів влади, громадських та бізнес-структур, організацій та окремих осіб, пов'язаних спільною метою - забезпеченням БДР. Впровадження зазначеної ідеології дозволило успішним у сфері ЗБДР країнам: організувати на системній основі інформаційно-пропагандистську роботу з різними групами населення, роботу з дітьми з профілактики ДТП, сформуванню громадську думку та забезпечити необхідний зміст пропаганди у сфері БДР; прийняти та реалізувати рішення щодо стримування швидкості руху транспортних засобів; удосконалити систему підготовки водіїв та їх допуску до керування транспортними засобами; реалізувати першочергові та маловитратні заходи щодо БДР. Проте практика свідчить: сліпо копіювати чужий досвід ризиковано. Те, що сьогодні роблять лідери, базується на міцному фундаменті. Сліпе копіювання ефективних високотехнологічних нововведень із західної практики в українську дійсність не дасть очікуваного результату. Потрібно збудувати свою методологію. Тому українським фахівцям сьогодні необхідний досвід закладки основних принципів, що створюють міцний фундамент для подальших надбудов, у тому числі автоматизованих. Сьогоднішня гостра криза дорожньої безпеки в Україні потребує термінових заходів першої допомоги. Найбільш ресурснозбережними і такими, що дають результат відразу після реалізації, вважаються такі методи вдосконалення дорожньої інфраструктури: приведення характеристик дорожнього середовища до характеру руху; системно реалізоване програмно-цільове скорочення аварійності на ділянках концентрації ДТП; підвищення плавності (заспокоєності) руху та однорідності транспортних потоків; оптимізація швидкісного режиму; підтримки доріг у необхідному експлуатаційному стані; системне інформаційне забезпечення учасників дорожнього руху. Результативність таких методів, насамперед на ділянках концентрації ДТП, досягає 60–70%. Практика успішних країн створила приклади результативних моделей для проектування програм підвищення БДР, що довела здатність сприяти реалізації комплексного підходу. За допомогою таких

моделей, що мають чіткий алгоритм, можна автоматизувати проектування програм підвищення рівня БДР. Вирішення проблеми ЗБДР увінчує створення автоматизованих систем, здатних мінімізувати збитки у дорожньому середовищі до «нульової смертності» з урахуванням обґрунтування рівня витрат. Прикладом може бути досвід створення автоматизованих систем управління безпекою руху у суміжних галузях вітчизняного транспорту.

Список використаних джерел

1. Лобанов Е. М. Проектирование дорог и организация движения с учётом психофизиологии водителя. М.:Транспорт, 1980.- 380 с.
2. Хомяк Я. В. Организация дорожного движения. Киев: Высшая школа, 1996. – 277 с.
3. Поліщук В. П. Організація та регулювання дорожнього руху : підручник / за заг. ред. В. П. Поліщука; О. О. Бакуліч, О. П. Дзюба, В. І. Єресов та ін. – К.: Знання України, 2016. – 467 с.